

Op zoek naar meervoudig menselijk leven
Prof. (em.) Dr. René J. Tissen
Mei 2019

Toen op 10 april 2019 voor het eerst een echte foto werd gepresenteerd van een zwart gat in de ruimte, in dit geval van een superzwaar zwart gat in het sterrenstelsel Messier 87 op zo'n 55 miljoen lichtjaren verwijderd van de aarde, was er even een moment van wereldomvattende euforie over de schijnbaar onbegrensde technische kennis van mensen van de ruimte en alles wat zich daarin voordoet. De foto was een enthousiasmerende opsteker van 'Einstein' formaat voor de voltallige mensheid, dus niet alleen voor wetenschappers met specialistische belangstelling voor buiten -of bovenaardse aardse zaken.

Zo'n enorme opsteker had de wereld ook wel nodig. Steeds meer mensen maken zich zorgen over het voortbestaan van moeder aarde, zelfs in zo'n mate dat aloude theorieën over het naderende einde der tijden weer uit de kast worden gehaald, met in hun kielzog visioenen over het Armageddon waarin onze aarde onmiskenbaar zal veranderen nu haar bewoners er een zodanig potje van hebben gemaakt, dat de wraak van God – of een andere kosmische entiteit- ons hard in ons voortbestaan zal treffen. Zal het ooit voor mensen mogelijk worden om via zwarte gaten naar een nieuwe toekomst 'gezogen' te worden, zonder onze individuele identiteit te verliezen?

Kunnen complete aardse samenlevingen naar elders in de ruimte worden getransplanteerd? Aan de presentatie van de foto van het zwarte gat – hoe belangrijk ook voor de discussie of er leven na de dood is- kleeft helaas ook een beetje een luchtje. Wat wil het geval? De foto is opgeleukt. Op de foto is de omgeving van het zwarte gat vlammend oranje gekleurd. Dat maakt het zwarte gat aantrekkelijker om naar te kijken en dat is belangrijk omdat zwarte gaten door het publiek als eng, bedreigend en allesvernietigend wordt gezien.

U kunt zich vast nog wel de diablo van vroeger herinneren, het kinderspeeltje dat vooral in China populair is en zijn vorm ontleende aan de 17de eeuwse 'Duivelscurve' van de Zwitserse wiskundige, Gabriel Cramer. Het is niet moeilijk om het nu gefotografeerde zwarte gat op de wijze van een diablo te visualiseren, namelijk als een dubbele conische vorm die aan de boven en onderkant wordt omringd door een donut-achtige ring -die inmiddels dus als eerste is gefotografeerd - met in het midden van de diablo een concentratiepunt, ook wel singulariteit genoemd. In de kosmologie wordt onder een singulariteit een punt – een bol- verstaan met een oneindig klein volume en een oneindige grote dichtheid. De kromming van ruimte-tijd is hier zo sterk, dat ruimte en tijd feitelijk ophouden te bestaan.

Het lijkt aannemelijk dat in een zwart gat aan de ene zijde van de duivelscurve, materie wordt ingeslikt en energie wordt meegegeven, om die aan de andere kant als het ware weer uit te spugen, maar dan in een andere werkelijkheid en misschien zelfs in parallelle werkelijkheden, zoals door Michio Kaku in zijn beroemde boek 'The Science of Alternate Universes' ook wel Multiversa genoemd.

Het is eveneens aanlokkelijk om singulariteit te zien als de 'schakelenergie' van de toekomst, variërend van het binnentreden in nieuwe werkelijkheden tot het voorwaarts 'besturen' van moeder aarde en haar bewoners in de vorm van een software spelletje, zoals het ongekend populaire "Game of Thrones" spel. In dit raamwerk past ook de gedachte dat wij mensen op aarde niet zelfstandig en/of op eigen initiatief kunnen denken en doen, maar onderdeel zijn van een geavanceerd 'poppenspel' dat van bovenaf – door onzichtbare draadjes- wordt bestuurd door 'aliens' die met ons experimenteren, in zekere zin zoals wij mensen muizen voor medisch onderzoek misbruiken.

Mensen kun je maken, of toch niet?

De belangstelling voor het zo goed mogelijk nabootsen en misschien zelfs volledig vervangen van mensen is in wezen van alle tijden en van alle culturen, maar krijgt in het laatste kwartaal van de 20ste eeuw een nieuwe impuls als gevolg van de opkomst van moderne informatie- en communicatietechnologie, waardoor de fysieke – plaats en tijdgebonden- realiteit waarin wij eeuwenlang gewoon waren om te leven, aangevuld kan worden met een geheel nieuwe virtuele dimensie.

Snel en ingrijpend ontstond het inzicht dat naast de tastbare werkelijkheid er een ontastbare wereld bestaat of kan worden gecreëerd – de alsmaar uitdijende virtuele wereld van ‘onwaarneembare deeltjes’ die er dus weldegelijk zijn, zelfs in ontelbaar grote getalen, maar niet door mensenogen gezien kunnen worden. Hier doemt het beeld op dat de bewoners van moeder aarde al tijdens hun fysieke leven over een onwaarneembaar -maar uniek- eigen profiel beschikken, door sommigen de ‘ziel’ genoemd. Dichter bij huis zijn de meesten van ons wel bekend met het bestaan van digitale nulletjes en eentjes en is het allang niet meer ongewoon om in computertermen over virtuele krachten te kunnen beschikken.

In Japan introduceerden Nonaka en Takeuchi de begrippen *data, informatie en kennis* als een drie-eenheid van waardecreatie en werden daar op slag wereldberoemd mee. Hun werk leidde tot een golf van innovaties, toen informatie en communicatietechnologie werd ontwikkeld die in eerste instantie mens-ondersteunend van opzet was, maar inmiddels de dreiging van mens-vervangende technologie in zich draagt. Ooit waren robots dom en onhandig. Nu zijn dat mensen. Menselijke kennis kan steeds beter door machines worden overgenomen omdat steeds vaker blijkt dat menselijke kennis niet veel meer is dan routine kennis, waarvoor software kan worden ontwikkeld die sneller en beter – en dus goedkoper- kan worden ingezet. Zonder routines kunnen mensen niet leven. Computers kunnen dat wel. Daar zijn ze juist erg goed in.

Het verschil tussen mens en machine wordt momenteel snel kleiner, maar toch vooral in optische zin. Het lukt bijvoorbeeld in de wereldwijde amusementsindustrie steeds beter om volledig mensgelijkende hologrammen in 3D te laten optreden, zoals bijvoorbeeld met wijlen André Hazes het geval was tijdens een concert begin 2018. Hoewel al lang dood stond hij er echt. Maar was hij het toch niet. Naar verwachting zal met de introductie van 5G-technologie de mogelijkheid ontstaan om de informatiedichtheid rondom individuele mensen zo sterk te laten toenemen dat mensen – eenmaal dood en ontdaan van hun aardse lichaam- toch kunnen voortleven buiten hun aardse bestaan. Bijvoorbeeld in de vorm van onzichtbare ‘informatiedeeltjes’ waarvan er zoveel zijn dat deze gezamenlijk het universum voeden, dat daardoor alsmaar verder uitdijt. Nog onlangs werd in dit verband door de populaire media een grote doorbraak in de astrofysica gemeld. Het was wetenschappers gelukt om met behulp van een zwarte materie detector het aller zeldzaamste deeltje wat ooit was vastgelegd te observeren, namelijk het ‘onwaarneembare’ deeltje.

Is het aannemelijk om te denken dat wij mensen volledig bestaan uit informatiedeeltjes die na het intreden van de dood grotendeels anoniem in de ruimte opgaan en daarin voorgoed verdwijnen, mogelijk met uitzondering van de ziel? Het is in ieder geval aantrekkelijk om de ruimte te definiëren als een bijna oneindige informatiesoep van afzonderlijke deeltjes die zich golvend bewegen, maar pas een nieuwe of oude identiteit krijgen als ze met behulp van zwarte gaten een eigen bewustzijn ‘aan gene zijde’ van de diabolos krijgen. Het is evenzeer aantrekkelijk om te denken dat er zich in de ruimte zogenaamde ‘goddelijke deeltjes’ bevinden die van invloed zijn op het ontstaan van menselijk leven op aarde of daarbuiten in nog onontdekte sterrenstelsels. We weten het niet. Er kunnen evengoed ‘helse’ deeltjes bestaan, afhankelijk van de mate van goddelijke interventie in de samenstelling van DNA- profielen gericht op mensen op aarde. Opvallend is dat het

wetenschappelijk onderzoek naar het dood 'zijn' van mensen, in plaats van het dood 'gaan', doorgaans veel publieke belangstelling trekt. Veel minder belangstelling is er voor het ontstaan van de eerste mens-achtigen op aarde. De andere ingang van het verhaal om zo maar te zeggen. Wie was diegene die als eerste op aarde kwam, al dan niet door een 'Goddelijke deeltjes dimensie' daarheen geleid? Stammen wij van de apen en zo ja waar stammen dan apen vanaf? Zijn mensen bij toeval ontstaan of als een groots ontwerp? Klassieke vragen die niet overtuigend beantwoord kunnen worden. Zelfs niet vanuit zwarte materie.

René J. Tissen.

Prof. (Em.) Dr. René J. Tissen (1955) was tot aan zijn pensionering hoogleraar bedrijfskunde aan Business Universiteit Nyenrode in Breukelen. Naast vele publicaties (o.a met Frank Lekanne Deprez) op het gebied van de kenniseconomie, kennismanagement en kennisorganisaties, heeft hij veel gepubliceerd over de mens-machine relatie en over spiritualiteit in bedrijven en organisaties.